Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
C sērija

C/2025/760

11.2.2025.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas rezolūcija

EESK ieguldījums Eiropas Komisijas 2025. gada darba programmā

(C/2025/760)

Ziņotāji: **Christa SCHWENG**
Cinzia DEL RIO
Ioannis VARDAKASTANIS

Padomnieki	Jukka AHTELA (I grupas ziņotājai) Stefan GRAN (II grupas ziņotājai) Piotr SADOWSKI (III grupas ziņotājam)
Juridiskais pamats	Reglamenta 52. panta 4. punkts
Pieņemta plenārsesijā	4.12.2024.
Plenārsesija Nr.	592
Balsojuma rezultāts (par/pret/atturas)	163/2/9

1. Ievads

1.1. EESK kā ES organizētas pilsoniskās sabiedrības institucionālā pārstāve pauž savu viedokli par Eiropas Komisijas darba programmu 2025. gadam. Eiropas Komisijas priekšsēdētājas Urzulas fon der Leienas politiskajās pamatnostādnēs laikposmam no 2024. līdz 2029. gadam ieskicēts ceļvedis noturīgai, ilgtspējīgai un iekļaujošai Eiropai. Ieguldījums minētajā darba programmā ir organizēts atbilstīgi tiem pašiem septiņiem pamatvirzieniem, pastiprinot sociālo partneru un pilsoniskās sabiedrības organizāciju (PSO) nozīmi ES politikas veidošanā. Šajā ieguldījumā izmantoti daži ieteikumi, kas iekļauti 2024. gada septembrī pieņemtajā EESK rezolūcijā "ES demokrātiskā progresa plānošana: rezolūcija nākamajam likumdošanas pilnvaru termiņam".

1.2. Vispirms ES ir steidzami jāveic pasākumi, lai labāk īstenotu ANO Programmu 2030. gadam, tās ilgtspējīgas attīstības mērķus un Nākotnes paktu. To varētu panākt ar visaptverošu ES stratēģiju, kas paredzēta miera, kā arī ekonomiskā, sociālā un ar vides aizsardzību saistītā progresa veicināšanai.

1.3. Neraugoties uz to, ka ES atrodas pārmaiņu punktā, jo mūsu acu priekšā notiek kari, sarežģītas klimata un digitālās pārmaiņas un sīva konkurence pasaules tirgos, ikvienā diskusijā par ES nākotni galvenā uzmanība jāpievērš tādām pamatvērtībām kā demokrātija, solidaritāte, cilvēktiesības, vienlīdzība, sociālais taisnīgums, ilgtspējība un tiesiskums. Sociālajiem partneriem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām ir būtiska loma šo vērtību aizstāvēšanā un nostiprināšanā, un tie palīdz izstrādāt, īstenot un uzraudzīt politiku un mehānismus gan valsts, gan Eiropas līmenī.

1.4. EESK ir izšķiroši būtiska nozīme stabilas pilsoniskās telpas veidošanā un jēgpilna pilsoniskā dialoga veicināšanā. Ar savu plašo lietpratību un ilglaicīgo pieredzi tā ir būtisks tilts starp ES iestādēm un dažādām pilsoniskās sabiedrības organizācijām, nodrošinot, ka politikas veidošanas procesos tiek uzklausīts to viedoklis. Tās unikālais stāvoklis ļauj EESK veicināt līdzdalības demokrātiju un iestāties par dažādu ieinteresēto personu iesaistīšanu ES politikas veidošanas procesā. Nodrošinot platformu konsensa veidošanai un dialogam, EESK atbalsta iekļaujošas politikas izstrādi, kas atspoguļo darba devēju, darba ņēmēju un pilsoniskās sabiedrības organizāciju vajadzības un vēlmes, tādējādi uzlabojot ES pārvaldības leģitimitāti un efektivitāti. EESK uzsver, cik būtiski ir ES dialogā iesaistīt visus iedzīvotājus, it īpaši tos, kas pārstāv reti uzklausītas grupas, tādējādi padziļinot ES iestāžu pilsonisko līdzdalību un pārredzamību.

1.5. 2025. gads būs izšķirošs nākamā Eiropas Komisijas pilnvaru termiņa likumdošanas gaisotnes noteikšanā. EESK aicina veikt stingrus pasākumus, lai nodrošinātu, ka izstrādātā politika ir sociāli iekļaujoša, ekoloģiski ilgtspējīga un veicina ES ekonomisko labklājību.

2. **Jauns plāns Eiropas ilgtspējīgai labklājībai un konkurētspējai**

2.1. Saskaroties ar jaunām ģeopolitiskām un arvien sarežģītākām problēmām, EESK aicina ES iestādes rīkoties izlēmīgi, lai nodrošinātu ES ilgtermiņa ilgtspējīgu konkurētspēju, labklājību visiem un vadošo lomu pasaules mērogā. Tāpēc ir noteikti jāuzlabo visas rīcībpolitikas, kas veicina ES produktivitātes un konkurētspējas stiprināšanu, saskaņojot būtiskus ekonomiskos ieguldījumus ar kopējiem sociālajiem un vidiskajiem mērķiem, vienlaikus veicinot sociālo tirgus ekonomiku un sekmējot nākamo paaudžu labbūtību.

2.2. Lai stiprinātu konkurētspēju un veicinātu augšupejošu konverģenci visā Eiropā, būtiska nozīme būs jauniem ieguldījumu veidiem un reformām, kā arī inovāciju paātrināšanai. Svarīgi ir arī nodrošināt, lai sociālās iekļaušanas un vides aizsardzības mērķi tiktu ņemti vērā un saskaņoti ar ES konkurētspējas uzlabošanas mērķi.

2.3. Eiropas Savienībai ir steidzami vajadzīgs spēcīgs zaļais un sociālais kurss, kura pamatā ir labklājības ekonomika, un jauna koncepcija par labklājību cilvēkiem un planētai, nodrošinot taisnīgu pārkārtošanos un cilvēktiesībās balstītu pieeju. Lai nepieļautu, ka šī iniciatīva rada smagu slogu uzņēmumiem, ir jānodrošina pienācīga un efektīva īstenošana, izstrādājot reālistiskus rīcības plānus valsts līmenī un atbalstot uzņēmumus, it īpaši MVU, lai saglabātu konkurētspēju un nodrošinātu pilnīgu un kvalitatīvu nodarbinātību. Lai sasniegtu ES mērķus vides jomā, mums ir vajadzīgi ieguldījumi, pētniecība un inovācija, tehnoloģijas, atbilstīgas prasmes, Eiropas rūpniecības politika, kas spēj mobilizēt publisko un privāto finansējumu un kuras pamatā ir sociālo standartu un kvalitatīvu darbvietu aizsardzība.

2.4. Lai to panāktu, Eiropai jākļūst konkurētspējīgākai, kā norādīts *M. Draghi* ziņojumā, vienlaikus visos līmeņos atbalstot Eiropas sociālo modeli un kohēzijas politiku. Saskaņā ar minēto ziņojumu izaugsmi var paātrināt ar trim jomām: novēršot inovācijas plaisu salīdzinājumā ar ASV un Ķīnu, it īpaši progresīvo tehnoloģiju jomā, izstrādājot kopīgu plānu dekarbonizācijai un konkurētspējai, kā arī palielinot drošību un mazinot atkarību. Lai pārveidotu ekonomiku, šajās trijās jomās ir jāveic apjomīgi ieguldījumi, tāpēc ES ir jābūt spējīgai veikt finanšu ieguldījumus.

2.5. Ir jāpastiprina spēkā esošie vienotā tirgus noteikumi, lai radītu jaunu un taisnīgāku dinamiku cilvēku, preču, pakalpojumu, kapitāla un datu pārrobežu mobilitātei, kā norādīts *E. Letta* ziņojumā.

2.6. EESK atzīst, ka ir svarīgi samazināt administratīvo slogu un atbilstības nodrošināšanas izmaksas, taču uzsver, ka tas jādara pārredzamā un iekļaujošā veidā, nekaitējot likumdošanas pamatmērķiem un saglabājot pašreizējos augstos standartus, tostarp attiecībā uz sabiedrības labklājību un vides aizsardzību. Pamatojoties uz to, ir jābūt skaidriem kritērijiem un efektīvai īstenošanas novērtēšanai valsts līmenī. Komisijai būtu jāsniedz skaidra un pārredzama informācija par plānotajām labāka regulējuma iniciatīvām un jānodrošina sociālais dialogs un pilnīga pilsoniskās sabiedrības iesaistīšana šajā procesā.

2.7. Attiecībā uz MVU būtu jāīsteno princips "vispirms domāt par mazajiem uzņēmumiem", nodrošinot stabilu tiesisko regulējumu, racionalizējot un samazinot administratīvos procesus, nodrošinot vienlīdzīgus konkurences apstākļus vienotajā tirgū un dodot MVU piekļuvi atjaunīgajiem energoresursiem par pieņemamām cenām;

2.8. Ieguldījumi inovācijā un ražošanā, kas balstīti uz atvērtu stratēģisko autonomiju, pamatojoties uz neto nulles emisiju industriju, aprites ekonomiku, kritiski svarīgām izejvielām, Mikroshēmu aktu un aizsardzības un stratēģiskajām tehnoloģijām, ir steidzami, un tie būtu jāsaskaņo ar kopējiem sociālajiem un vidiskajiem mērķiem.

2.9. Stabilai Eiropas industriālajai stratēģijai būtu jāpapildina mērķis līdz 2040. gada samazināt CO2 emisijas par 90 %, kā arī jāsaglabā un jārada augstas kvalitātes darbvietas Eiropā. Tāpēc, lai paaugstinātu un nodrošinātu ES ilgtspējīgu konkurētspēju, ES zaļā kursa ietvaros kā stratēģiska prioritāte ir steidzami vajadzīgs visaptverošs rīcības plāns, piemēram, ierosinātais *tīras rūpniecības kurss*. Jānosaka un pienācīgi jāveicina mērķtiecīgi zaļās pārkārtošanās papildu pasākumi, kuru mērķis ir atbalstīt visvairāk skartās nozares un reģionus, uzņēmumus un darba ņēmējus, lai veicinātu pārmaiņu paredzēšanu un pārvaldību taisnīgā un vienlīdzīgā procesā.

2.10. EESK aicina īstenot tehnoloģiskas pārmaiņas, kas dotu labumu visiem, nodrošinot, ka digitalizācija mazina, nevis saasina nevienlīdzību, piemēram, ieguldot līdzekļus stabilā publiskajā digitālajā infrastruktūrā, kas ir būtiska sabiedriskajiem pakalpojumiem. Šajā saistībā EESK lūdz Komisiju novērtēt digitalizācijas uzlabošanas līmeni visā publiskajā pārvaldē, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos (ANP), kuru termiņš beigsies 2026. gadā.

2.11. Digitalizācija, tostarp mākslīgais intelekts, krasi maina nodarbinātības jomu, vienlaikus paverot milzīgu potenciālu produktivitātes palielināšanai visās tautsaimniecības nozarēs. EESK 2025. gada sākumā izstrādās īpašu atzinumu, kā arī prezidentvalsts Polijas pieprasīto atzinumu par mākslīgā intelekta ietekmi uz darba aizsardzību. Būtu jāturpina izvērtēt algoritmiskās pārvaldības ietekmi uz darba apstākļiem un darba organizāciju, vienlaikus nodrošinot principa "cilvēks kontrolē" ievērošanu.

2.12. Ir vajadzīga prasmju revolūcija un rīcība Eiropas līmenī, jo ES ir krietni atpalikusi no Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā noteiktā mērķa, proti, 60 % pieaugušo, kas piedalās apmācībā. EESK aicina iegūt ticamus un aktuālus datus, lai uzraudzītu šo līdzdalības līmeni. EESK stingri atbalsta ierosināto *STEM* izglītības stratēģisko plānu ar efektīvu ceļvedi. Šajos procesos jāiesaista sociālie partneri un pilsoniskās sabiedrības organizācijas.

2.13. EESK ar interesi atzīmē ierosināto iniciatīvu par tāldarbu un tiesībām būt bezsaistē un aicina Komisiju iekļaut šo iniciatīvu 2025. gada darba programmā.

2.14. Mākslīgā intelekta rūpnīcām būtu jāpiešķir prioritāte sadarbībai ar MVU un vietējiem inovācijas centriem, nodrošinot, ka mākslīgā intelekta sniegtās priekšrocības ir plaši pieejamas. EESK iesaka mākslīgā intelekta rūpnīcām darboties saskaņā ar stingriem ētikas standartiem, lai nodrošinātu pārredzamību, pārskatatbildību un pamattiesību aizsardzību. EESK aicina iesaistīties jau pašā sākumā.

2.15. Spēcīgākai, transformatīvai un konkurētspējīgai rūpnieciskajai bāzei ir vajadzīgi apjomīgi ieguldījumi, kas būtu jāfinansē, jāregulē un jāīsteno tā, lai saglabātu vienotā tirgus integritāti un novērstu izaugsmes, ražīguma un inovācijas plaisas starp ES un starptautiskajiem partneriem un galvenajiem konkurentiem. Ir vajadzīgas būtiskas publiskā finansējuma summas, lai piesaistītu privātus ieguldījumus jomās, kurās vēl nav ekonomiskā pamatojuma oglekļneitrāliem risinājumiem, un stratēģiskās nozarēs, kurās pretējā gadījumā ražošana notiktu ģeoekonomiski konkurējošos pasaules reģionos, kas šo atkarību var izmantot ļaunprātīgi.

2.16. Tāpēc EESK atbalsta jauna Eiropas Konkurētspējas fonda izveidi, lai nākamajā daudzgadu finanšu shēmā paredzētu jaunu un pastiprinātu budžetu. Tajā būtu jāiekļauj lielāki publiskie ieguldījumi un pasākumi investīciju atraisīšanai stratēģiskās tehnoloģijās, kā arī privātie ieguldījumi kopīgu mērķu sasniegšanai, arī ar EIB starpniecību.

2.17. Tas ir galvenais mērķis, lai virzītos uz Eiropas finansētiem kopīgiem projektiem stratēģiskās nozarēs ar skaidru ES pievienoto vērtību. Eiropas Konkurētspējas fonda atbalstītajiem svarīgiem projektiem visas Eiropas interesēs (*IPCEI*) būtu jāatbalsta galvenās partnerības.

2.18. EESK atzinīgi vērtē valsts atbalsta noteikumu pārskatīšanu saistībā ar mājokļiem. Ir vajadzīga plašāka diskusija par valsts atbalsta noteikumiem, kā arī konkurences un rūpniecības politiku, ņemot vērā politiskās un ekonomiskās norises, kas vērstas uz stratēģiskajiem mērķiem saistībā ar zaļo un digitālo pārkārtošanos.

2.19. Lai samazinātu Eiropas atkarību no ārvalstu enerģijas avotiem un veicinātu Eiropas stratēģisko autonomiju, ar ES tiesisko regulējumu būtu jārada apstākļi videi draudzīgai, cenas ziņā pieejamai, piekļūstamai un uzticamai energoapgādei, kā noteikts Enerģētikas savienībā. EESK uzsver, ka energoapgāde tiek uzskatīta par vispārējas nozīmes pakalpojumu.

2.20. ES ir steidzami jārīkojas, lai izveidotu pilnvērtīgu Eiropas veselības savienību un veiktu būtiskus ieguldījumus kopīgos medicīniskās pētniecības projektos, kā tas tika darīts, reaģējot uz Covid-19; mudina ES ieviest rīcības plānu reto slimību jomā un atzīt, ka iedzīvotājiem ir tiesības uz kvalitatīvu, cenas ziņā pieejamu un piekļūstamu veselības aprūpi, kas jānosaka Eiropas veselības garantijā. Šī apņemšanās ir būtiska, lai aizsargātu sabiedrības veselību kā dzīves kvalitātes un noturības pīlāru ES.

2.21. EESK aicina pieņemt Eiropas aprūpes garantiju, lai nodrošinātu cenas ziņā pieejamu un augstas kvalitātes aprūpi, vienlaikus atbalstot aprūpētājus. Veselības aprūpes nozarē jāpiesaista jauni darba ņēmēji ar labiem darba apstākļiem un jāiegulda izglītotā, kvalificētā, dzimumu ziņā līdzsvarotā un motivētā darbaspēkā, kas tiek augstu vērtēts sabiedrībā un pienācīgi atalgots.

2.22. EESK uzsver vajadzību stiprināt kiberdrošības sistēmu veselības aprūpes nozarē, uzsverot pieaugošo atkarību no digitālajām tehnoloģijām medicīniskajā aprūpē. Eiropas Kiberdrošības rīcības plānam būtu jākoncentrējas uz trim galvenajām jomām: uzlabota kiberdrošības infrastruktūra slimnīcās un veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju iestādēs, atbalsts mazajiem veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem, kā arī publiskā un privātā sektora partnerības kibernoturības jomā.

2.23. Turklāt, pievēršot uzmanību mākslīgajam intelektam veselības aprūpē, būtu jāuzlabo kiberdrošība, jāracionalizē diagnostika, saskaņojot to ar Eiropas Kiberdrošības rīcības plānu drošākam un iekļaujošākam digitālās pārejas procesam, un vienlaikus saglabājot uz cilvēku vērstu aprūpi.

3. **Jauns Eiropas aizsardzības un drošības laikmets**

3.1. Droša Eiropa ir Eiropa, kurā tiek ievērots arī sociālais un ekonomiskais taisnīgums. EESK atbalsta miera, drošības un aizsardzības, globālā tiesiskuma un globālā progresa veicināšanu, aktīvi iesaistoties miera stiprināšanā; centienus veicināt daudzpusējo sistēmu; godīgas konkurences nodrošināšanu; nabadzības novēršanu; sociālā un pilsoniskā dialoga veicināšanu; demokrātijas, cilvēktiesību un humānas migrācijas pārvaldības sistēmas veicināšanu.

3.2. Eiropas Savienībai būtu jāstiprina un jāgarantē iedzīvotāju drošība vairākās jomās, aizsargājot viņus no ārējiem ienaidniekiem; veselības apdraudējumiem un turpmākām pandēmijām; hibrīddraudiem, kā arī progresīvu digitālo tehnoloģiju ļaunprātīgas vai neatbilstošas izmantošanas; nabadzības, atstumtības un diskriminācijas riska, vienlaikus nodrošinot ekonomiskās un darba iespējas ikvienam; klimata un biodaudzveidības ārkārtas situāciju riska; un, visbeidzot, no apdraudējuma līdzdalības demokrātijai ar iedzīvotāju aktīvu līdzdalību pilsoniskajā, politiskajā un demokrātiskajā dzīvē.

3.3. Koncentrēšanās uz aizsardzības rūpniecību un *STEP* (Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformām) nedrīkstētu nelabvēlīgi iespaidot publiskos izdevumus citās rūpniecības nozarēs un pamatpakalpojumus, piemēram, veselības aprūpes, izglītības un tieslietu sistēmas, ietekmējot to ilgtspējību, kvalitāti un iekļautību. Ar karu saistīto nozaru finansēšana neapšaubāmi būs karstu publisku debašu temats. Ja sabiedrība ir sašķelta, ieguldījumi drošībā un aizsardzībā ir neefektīvi. Eiropas aizsardzības politikas galvenajam mērķim vajadzētu būt izdevumu un infrastruktūras koordinēšanai, tehnoloģisko vajadzību apzināšanai un sadrumstalotības novēršanai starp dalībvalstīm.

3.4. ES kopējai aizsardzības politikai ir vajadzīga arī patiesa un pilnvērtīga kopējā ārpolitika, kas sniedzas tālāk par pašreizējo ciešāko sadarbību (t. i., kopējā ārpolitika un drošības politika). Šajā nolūkā Eiropas Savienības rīcībā vajadzētu būt atbilstošiem materiālajiem un nemateriālajiem līdzekļiem, tostarp pašu resursiem.

3.5. EESK atbalsta ES kopējās drošības un aizsardzības politikas stiprināšanu un patiesas Eiropas Aizsardzības savienības izveidi, tostarp kopīgu ES stratēģisko un kritisko tehnoloģiju un aizsardzības spēju veicināšanu, kā arī pastiprinātu sadarbību ar līdzīgi domājošiem partneriem.

3.6. EESK atbalsta, ka saskaņā ar *Migrācijas un patvēruma paktu* tiek nodrošināta ES spēja panākt pareizo līdzsvaru starp efektīvu un reālistisku, humānu un ilgtspējīgu migrācijas pārvaldību, veicinot likumīgus kanālus ieceļošanai Eiropas Savienībā un vienlaikus nodrošinot drošību un kontroli pie tās ārējām robežām, tiesībās balstītu pieeju patvērumam un migrantu un bēgļu iekļaušanu darba tirgū. ES būtu jāuzsver ar migrāciju saistītās iespējas, efektīvas integrācijas politikas nepieciešamība, kā arī vajadzība izstrādāt un veicināt likumīgus ceļus. Tādēļ EESK atbalsta Eiropas Komisijas partnerattiecības ar drošām valstīm. Vienmēr ir jāgarantē pilnīga cilvēktiesību ievērošana un dalībvalstu solidaritāte. Migrāciju nedrīkst aplūkot tikai no drošības viedokļa.

3.7. EESK uzsver pilsoniskās sabiedrības organizāciju, sociālo partneru un brīvprātīgo iedzīvotāju izšķirošo nozīmi sociālā taisnīguma un noturības veicināšanā ES drošības sistēmā. Šie dalībnieki būtiski veicina sociālo kohēziju, mazinot polarizāciju, veicinot vienlīdzību un nostiprinot demokrātiskās vērtības. Viņu darbs veicina sabiedrības noturību pret tādiem izaicinājumiem kā klimata pārmaiņas, ekonomiskā nestabilitāte un sociālā nevienlīdzība. ES ir aktīvi jāatbalsta un jāiesaista šīs organizācijas kā būtiski partneri drošas, taisnīgas un iekļaujošas Eiropas saglabāšanā.

4. **Atbalsts iedzīvotājiem, mūsu sabiedrības un sociālā modeļa stiprināšana**

4.1. Eiropas sociālo tiesību pīlārs ir pilnībā atzīts par vienu no ES stūrakmeņiem, jo labi funkcionējošas labklājības valstis un iekļaujoši sociālie ieguldījumi ir būtiski sociāli un ekonomiski noturīgas sabiedrības izveidei.

4.2. EESK norāda, ka Eiropas sociālo tiesību pīlāram arī turpmāk jābūt "kompasam", kas virza darbu sociālās kohēzijas un darba apstākļu uzlabošanas jomā. EESK atzinīgi vērtē priekšlikumu īstenot *jauno rīcības plānu Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanai* un 2030. gada mērķus nodarbinātības, izglītības, prasmju un nabadzības jomā. Ir vajadzīga daudzpusēja pieeja, lai

a) īstenotu, ieviestu un uzraudzītu esošās iniciatīvas nodarbinātības un sociālajā jomā, kā arī finansiālo atbalstu (ES fondi), kas paredzēts, lai atbalstītu politikas virzienus un programmas, kuras tieši sekmē Eiropas sociālo tiesību pīlāra mērķu sasniegšanu;

b) ar likumdošanas un/vai neleģislatīviem pasākumiem risinātu nodarbinātības un sociālās problēmas, ar kurām saskaras Eiropa;

c) atzītu un stiprinātu saikni starp Eiropas sociālo tiesību pīlāru un Eiropas pusgada procesu kā galveno ES sociālekonomiskās pārvaldības sistēmas sastāvdaļu. Jaunā sociālās konverģences sistēma ir instruments, ar ko sekot līdzi progresam un nodrošināt, ka sociālā politika tiek pienācīgi īstenota un finansēta.

Sociālie partneri un pilsoniskās sabiedrības organizācijas būtu pilnībā jāiesaista visā pusgada ciklā.

4.3. Sociālajam dialogam visos līmeņos var būt būtiska nozīme Eiropas uzņēmumu izaugsmes, produktivitātes, nodarbinātības un konkurētspējas veicināšanā pasaules tirgos. Ir būtiski veicināt un stiprināt koplīguma sarunas, kā arī darba ņēmēju tiesības uz informāciju un konsultācijām un lielāku līdzdalību saskaņā ar valstu tiesību aktiem un praksi. Šādi instrumenti ir vajadzīgi, lai pārvaldītu jauno tehnoloģiju, digitalizācijas un mākslīgā intelekta ietekmi uz darbavietām, uzlabojot darba apstākļus un darbinieku tiesības. Gan *E.Letta*, gan *M.Draghi* ziņojumos ir uzsvērts, ka ir jāstiprina sociālais dialogs kā svarīgs elements, lai nodrošinātu ES ilgtspējīgu konkurētspēju un labi funkcionējošu iekšējo tirgu. EESK atbalsta iniciatīvu 2025. gada sākumā *izveidot jaunu Eiropas Sociālā dialoga paktu* un aicina Eiropas Komisiju veicināt Eiropas sociālā dialoga rezultātus, sekmēt autonomo vienošanos efektīvu īstenošanu un atbalstīt sociālā dialoga īstenošanu valstu līmenī, kā arī uzsver, ka Eiropas pusgada sociālās konverģences satvars būtu vērtīgs instruments šajā jomā.

4.4. Ir ļoti svarīgi apspriesties ar darba ņēmējiem, lai atbalstītu ES drošības un ilgtspējas stratēģijas pārveidojošo dimensiju, vienlaikus prognozējot revolucionāru tehnoloģiju, piemēram, mākslīgā intelekta, ietekmi.

4.5. EESK atbalsta Komisijas izstrādāto *Kvalitatīvu darbavietu ceļvedi*, kurā galvenā uzmanība pievērsta visu sociālās jomas iniciatīvu īstenošanai un uzraudzībai, nodrošinot labus darba apstākļus, apmācību un taisnīgas pārejas uz darbavietām darba ņēmējiem (jo īpaši palielinot koplīgumu pārklājumu) un pašnodarbinātām personām. Tam vajadzīgas īpašas iniciatīvas un ieguldījumi. Ir svarīgi veicināt sociāli iekļaujošu un taisnīgu darba tirgu, veicot mērķtiecīgus pasākumus, kas vērsti uz sievietēm, jauniešiem un personām ar invaliditāti.

4.6. EESK aicina rīkoties saistībā ar IAM un izstrādāt visaptverošu *ES nabadzības apkarošanas stratēģiju*, kas vērsta gan uz tūlītējām vajadzībām, gan dziļi iesakņojušos cēloņu risināšanu, kurā jāiekļauj saskaņoti visu dalībvalstu centieni samazināt nabadzību. Šai stratēģijai jābūt cieši saistītai ar Eiropas Sociālo tiesību pīlāru un tajā jāiekļauj saskaņoti visu dalībvalstu centieni, ietverot paraugpraksi, lai nodrošinātu ilgtspējīgu un izmērāmu nabadzības samazināšanu. EESK uzsver, cik būtiska ir visaptveroša pieeja, kas stiprina sociālās drošības tīklus un sekmē

iekļaujošu ekonomikas izaugsmi, nevienu neatstājot novārtā. EESK aicina attīstīt spēcīgu sociālo ekonomiku, īstenojot Sociālās ekonomikas padomes ieteikumu stiprināt sociāli atbildīgu uzņēmējdarbības praksi un sabiedrisko labumu.

4.7. EESK atbalsta Eiropas mājokļu komisāra iecelšanu, kā arī Eiropas cenas ziņā pieejamu mājokļu plānu. Tā ir būtiska iniciatīva, kuras mērķis ir nodrošināt visiem ES iedzīvotājiem cenas ziņā pieņemamus, pieejamus, pienācīgus un ilgtspējīgus mājokļus. Saskaņā ar nākamo daudzgadu finanšu shēmu (DFS) būtu jāmobilizē stabils finansējums, īpašu uzmanību pievēršot neaizsargātām grupām, piemēram, vecāka gadagājuma cilvēkiem, personām ar invaliditāti un ģimenēm ar zemiem ienākumiem. EESK atbalsta ES ieguldījumu platformas izveidi, lai sekmētu valstu, reģionālo un vietējo partnerību veidošanu ar mērķi novērst atstumtību mājokļa jomā un nodrošināt, ka mājokļu politika ir iekļaujoša un taisnīga.

4.8. Jauniešu iesaistīšanās ir ļoti svarīga Eiropas nākotnei. EESK atzinīgi vērtē to, ka visi komisāri *pirmajās 100* pilnvaru *termiņa dienās* organizēs savus pirmos ikgadējos *jaunatnes politikas dialogus*. Jānodrošina telpa strukturētai jauniešu līdzdalībai un jāuzsver, kā viņu inovācijas spēja, iesaistīšanās un apņēmība var veidot ES nākotni, vienlaikus pilnībā ievērojot sociālo dialogu un sociālo partneru prerogatīvas. Komiteja aicina Komisiju veikt konkrētus pasākumus, lai uzlabotu Garantiju jauniešiem un iniciatīvu *ALMA*, kā arī novērtētu Eiropas Garantiju bērniem.

4.9. EESK atbalsta steidzamu pasākumu veikšanu, lai izveidotu līdztiesības savienību visiem iedzīvotājiem, kas balstīta uz paaudžu taisnīguma principiem, un aicina Komisiju izveidot īpašu Līdztiesības ģenerāldirektorātu. Tam jāietver tūlītēji tiesiskās aizsardzības līdzekļi, lai novērstu sistēmisku diskrimināciju, veicinātu vienlīdzīgas iespējas un nodrošinātu tiesības visiem neatkarīgi no izcelsmes vai identitātes. Būs jāstiprina spēkā esošais tiesiskais regulējums diskriminācijas novēršanas jomā un jānodrošina pilnīga īstenošana un izpilde. Tam jābūt par pamatu iepriekšējo stratēģiju novērtējumam un izstrādājot *jauno Dzimumu līdztiesības stratēģiju laikposmam pēc 2025. gada, Sieviešu tiesību ceļvedi, jauno Stratēģiju rasisma apkarošanai laikposmam pēc 2025. gada, atjaunināto LGBTQI līdztiesības stratēģiju, Eiropas stratēģiju vecāka gadagājuma cilvēkiem* un Eiropas Personu ar invaliditāti tiesību stratēģijas daļu laikposmam pēc 2025. gada. Marginalizētām kopienām un reti uzklausītām grupām ir jābūt iekļaujošākas ES veidošanas uzmanības centrā. EESK aicina panākt vienošanos par ES horizontālo diskriminācijas novēršanas direktīvu, kuras pieņemšana Padomē ir bloķēta jau vairāk nekā 16 gadu.

4.10. EESK iesaka veicināt Eiropas sociālās tirgus ekonomikas modeli, atbalstot uzņēmējdarbību un inovāciju, nodrošinot kvalitatīvas darbvietas, tostarp jaunos darba veidos, un uzlabojot darba apstākļus, ieguldot līdzekļus kvalitatīvā izglītībā, apmācībā un prasmēs, nodrošinot tiesības uz apmācību un mūžizglītību, tostarp pārkvalificēšanos un kvalitatīvu profesionālo kvalifikāciju paaugstināšanu, veicinot izglītības un apmācības iestāžu sadarbību, kā arī nodrošinot efektīvu piekļuvi kvalitatīvai apmācībai visiem. Turklāt prioritāte būtu jāpiešķir iekļaušanai izglītības jomā, paredzot pasākumus, lai veicinātu vienlīdzīgu piekļuvi, it īpaši Eiropas izglītības telpā. Stiprinot *Erasmus+* mobilitāti visos izglītības līmeņos, var veicināt kopīgu Eiropas identitāti un vērtības jauniešu vidū.

5. **Rūpes par mūsu dzīves kvalitāti: nodrošinātība ar pārtiku, ūdens un daba**

5.1. Klimata pārmaiņas rada nopietnus draudus ekonomiskajai un sociālajai attīstībai, tāpēc ir nepieciešama visaptveroša ilgtermiņa stratēģija un saskaņota rīcība visos līmeņos.

5.2. Komisijai būtu jāveic pasākumi, lai panāktu progresu ilgtspējīgas finansēšanas stratēģijas īstenošanā, lai novirzītu ieguldījumu plūsmas ilgtspējīgām darbībām. Šajā kontekstā būtu jāapsver ilgtspējīgu ieguldījumu sociālā taksonomija.

5.3. EESK aicina veidot tādu ES, kas aizsargā pret pašreizējiem un turpmākiem klimata pārmaiņu, piesārņojuma un biodaudzveidības zuduma riskiem. Eiropas Savienībai jāveic pasākumi, lai līdz 2040. gadam panāktu emisiju samazinājumu par 90 %, palielinātu noturību pret klimata pārmaiņām un atjaunotu dabu un biodaudzveidību nolūkā nodrošināt, ka netiek apdraudēts pamatvajadzību (pārtikas, ūdens, enerģijas, sabiedrības veselības u. c.) nodrošinājums Eiropas Savienībā un pasaulē.

5.4. Arī ES zilais kurss ir viena no galvenajām prioritārajām jomām. Ņemot vērā ūdens būtisko nozīmi un pašreizējās un turpmākās problēmas, ar kurām saskaras pasaule un mūsu kontinents, ūdens būtu jāuzskata par prioritāti un ES zilais kurss būtu jāpieņem kā atsevišķa stratēģiska politikas joma, jo ūdens resursu politika nevar aprobežoties tikai ar klimata politiku. Ar ūdeni saistītās problēmas Eiropa var pārvērst jaunās iespējās tehnoloģiju attīstībai, sabiedrības progresam, jaunām darbvietām, prasmēm un uzņēmējdarbības izaugsmei, vienlaikus respektējot vidi un aizsargājot ūdens resursus ikviena labā.

5.5. EESK iesaka veikt pasākumus, ar kuriem dot jaunu impulsu ES lauksaimniecības nozarei un veicināt lauku attīstību, padarot tos pievilcīgākus jauniešiem, sievietēm, ģimenēm, mazajiem un vidējiem lauksaimniekiem un uzņēmumiem, tādējādi novēršot lauku iedzīvotāju aizplūšanu. Šie lauksaimnieki būtu jāatbalsta ar pienācīgi finansētu kopējo lauksaimniecības politiku laikposmam pēc 2027. gada, kas aizsargās Eiropas pārtikas ražošanu un nodrošinās tās noturību. Lauksaimniecība un dinamiskas lauku kopienas būs ilgtspējīgas tikai tad, ja līdzsvarotā veidā tiks nodrošinātas ekonomiskās, sociālās un vidiskās vajadzības. Tas būtu jāatspoguļo *lauksaimniecības un pārtikas vīzijā*, kurā jāintegrē ekonomiskie, sociālie un vidiskie mērķi, lai izveidotu elastīgu un ilgtspējīgu lauksaimniecības vidi. Tajā būtu jāiekļauj pasākumi, lai stimulētu inovācijas ilgtspējīgas un ūdensresursu ziņā noturīgas lauksaimniecības prakses jomā un atbalstītu vietējās pārtikas sistēmas, kas ir būtiskas pārtikas nodrošinājumam un lauku kopienu labklājībai.

6. **Mūsu demokrātijas aizsardzība, mūsu vērtību aizstāvēšana**

6.1. Pilsoniskās sabiedrības nenogurstošie centieni veicināt iedzīvotāju iesaisti un aktīvu pilsoniskumu, stiprināt sociālo dialogu, sekmēt pilsonisko dialogu, aizstāvēt cilvēktiesības un veicināt demokrātisku praksi ir nenovērtējams ieguldījums, kas vairo ES spēku, noturību un leģitimitāti.

6.2. EESK aicina ES iestādes atzīt pilsoniskās sabiedrības kā būtiska dalībnieka nozīmi, izstrādājot un īstenojot ES politiku ilgtspējīgai izaugsmei, demokrātijas aizsardzībai un sociālajam taisnīgumam, tostarp taisnīgas pārkārtošanās procesiem, no kā labumu gūst gan iedzīvotāji, gan darba ņēmēji un uzņēmumi. Sadarbojoties ar valsts iestādēm visos līmeņos un spējot pārnest šo tematu no politiskās arēnas tieši uz kopienu, pilsoniskās sabiedrības organizācijas palīdz atbalstīt visneaizsargātākos un tos, kuri ir mazāk spējīgi pielāgoties pārmaiņām. Turklāt EESK uzskata, ka brīvprātīgais darbs ir jāatzīst un jāgodina kā aktīva pilsoniskuma būtiska izpausme. Ir jāveic pasākumi, lai novērtētu un atbalstītu brīvprātīgo darbu kā pilsoniskās darbības veidu, kas sekmē pilsonisko iesaisti un līdzdalības demokrātiju.

6.3. EESK atbalsta Eiropas Savienības rīcību saistībā ar iespējamu Līguma pārskatīšanu nākotnē, lai nodrošinātu tiesiskuma, pamattiesību un daudzveidības ievērošanu, izpētot izmaiņas lēmumu pieņemšanas mehānismos. Demokrātijas aizsardzība pret iekšējiem un ārējiem draudiem ir jānodrošina, veidojot labvēlīgu pilsonisko telpu ES teritorijā un ārpus tās un grozot demokrātijas aizsardzības tiesību aktu kopumu, lai novērstu nepilnības, kas apdraud demokrātiskās iestādes, un tādējādi nodrošinot, ka visas dalībvalstis ievēro Eiropas kopīgās vērtības un principus.

6.4. EESK atzinīgi vērtē to, ka Komisija savā ikgadējā ziņojumā par tiesiskumu sāks izstrādāt nodaļu par vienotā tirgus dimensiju.

6.5. EESK atzinīgi vērtē jaunā Eiropas demokrātijas vairoga izveidi, kam vajadzētu aizsargāt pret ārvalstu iejaukšanos un dezinformāciju un saglabāt demokrātisko procesu integritāti visā Eiropas Savienībā. Eiropas Demokrātijas rīcības plāna agrīnai īstenošanai būtu jāaizsargā pilsoniskās tiesības, jāapkaro diskriminācija un jāveicina iekļaušana, pastiprinot pilsoniskās sabiedrības nozīmi ilgtspējīgas un taisnīgas sabiedrības veidošanā.

6.6. EESK aicina strukturāli atbalstīt neatkarīgas un spēcīgas pilsoniskās sabiedrības organizācijas Eiropas un valstu līmenī, atzīstot to nozīmi līdztekus filantropijai un kopā ar sociālajiem partneriem, lai ar pilsoniskā un sociālā dialoga starpniecību sekmētu noturīgu sabiedrību un demokrātiju. Lai radītu patiesi labvēlīgu vidi, ES ir jāpiešķir prioritāte šiem dialogiem un jāizstrādā Eiropas pārrobežu asociācijas statūtu direktīva. EESK atbalsta pilsoniskās sabiedrības organizāciju un sociālo partneru aktīvu iesaistīšanu politikas izstrādē, īstenošanā, uzraudzībā un novērtēšanā, lai veicinātu ES demokrātisko, sociālo un ekonomisko dzīvotspēju. Lai efektīvi īstenotu LES 11. pantu, dialogam ar pārstāvības apvienībām jābūt atklātam, pārredzamam un regulāram. EESK mudina ES finansēšanas programmās, piemēram, *Erasmus+*, "Apvārsnis Eiropa" un kohēzijas fondos, noteikt vērtībās balstītus kritērijus, lai nodrošinātu, ka atbalstītie projekti atbilst demokrātijas principiem.

6.7. Ņemot vērā Eiropas Komisijas apņemšanos *pastiprināt sadarbību ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām*, EESK aicina ES iestādes uzņemties vadību un izstrādāt pilsoniskās sabiedrības stratēģiju ar skaidru rīcības plānu. Turklāt EESK aicina izveidot gadskārtēju pilsonisko dialogu vai ieviest pilsoniskās telpas rezultātu pārskatu, kurā tiktu izvērtēts, vai ir ņemts vērā pilsoniskās sabiedrības organizāciju devums apspriešanās laikā. Šo rezultātu pārskatu varētu izmantot, lai reizi divos gados sagatavotu pilsoniskā dialoga ziņojumu, kurā tiktu izvērtēts pilsoniskais dialogs un pilsoniskās sabiedrības organizāciju darbības efektivitāte. EESK plāno cieši sadarboties ar Eiropas Komisiju un citām galvenajām ieinteresētajām pusēm, lai izveidotu pilsoniskās sabiedrības platformu un pārvaldītu un regulāri nodrošinātu tās darbību, kā paziņots Komisijas komisāra amata kandidātam *M. McGrath* adresētajā vēstulē.

6.8. EESK pauž nopietnas bažas par norisēm dažās dalībvalstīs, kuru rezultātā ir sašaurinājusies pilsoniskās sabiedrības organizāciju telpa. Šīm organizācijām ir būtiska nozīme pamattiesību un pamatbrīvību aizsardzībā un cīņā pret pieaugošo populisma vilni. Eiropas Savienībai ir jāturpina cīnīties pret šīm norisēm, izmantojot 7. panta procedūras un iesaldējot Eiropas līdzekļus, kas būtu paredzēti dalībvalstīm, kuras neievēro tiesiskumu, tiesu sistēmas neatkarību vai pamattiesības, piemēram, biedrošanās brīvību vai vārda brīvību, vai kuras ierobežo preses un mediju brīvību, lai manipulētu ar publisko diskursu.

7. **Eiropa pasaulē — mūsu spēka un partnerību izmantošana**

7.1. Lai panāktu spēcīgāku politisko integrāciju un veicinātu mieru pasaulē, ir vajadzīga lielāka stratēģiskā autonomija, mūsu ekonomikas aizsardzība pret tehnoloģisko noplūdi un kopēja, patiesa un pilnvērtīga ārpolitika. Šajā nolūkā Eiropas Savienībai būtu jāpauž vienota nostāja daudzpusējās iestādēs, jāuzņemas vadošā loma to reformēšanā un jāizmanto euro starptautiskā loma kā stratēģisks aktīvs. EESK iesaka ieviest kvalificēta vairākuma balsojumu ES ārpolitikas jomā.

7.2. EESK atbalsta atvērtas, noteikumos balstītas Eiropas tirdzniecības politikas veicināšanu, papildinot un atbalstot citas svarīgas ES rīcībpolitikas pamattiesību un tiesiskuma, kā arī klimata, digitalizācijas, inovācijas, sociālās un rūpniecības politikas jomā. Tirdzniecības nolīgumiem būtu jāpalielina noturība, dažādojot importu, radot tirgus iespējas Eiropas uzņēmumiem, uzlabojot drošību un mazinot ģeopolitiskos riskus, vienlaikus veicinot sociālo un vidisko standartu izpildi un visā pasaulē nodrošinot vienlīdzīgus nosacījumus godīgai konkurencei. To piedāvātā papildu piekļuve kritiskām izejvielām un citiem resursiem, tostarp enerģijai, var palīdzēt nodrošināt noturīgas, ilgtspējīgas un atbildīgas ES piegādes ķēdes.

7.3. EESK atbalsta stratēģisku pieeju ES paplašināšanai, skaidri koncentrējoties uz miera un stabilitātes saglabāšanu Eiropā un kopīgas labklājības veicināšanu. Īpašajam paplašināšanās komisāram ir jāstrādā, lai nodrošinātu, ka Eiropas projekts turpina virzību miera, labklājības un demokrātijas virzienā un lai mūsu kontinentā radītu ilgtermiņa stabilitāti, jo ES saimē tiek uzņemtas jaunas dalībvalstis no Rietumbalkānu valstīm un tādas Krievijas kaimiņvalstis kā Ukraina, Moldova un Gruzija. ES lēmumu pieņemšanas procesi varētu nebūt piemēroti 30–35 valstu Savienībai. Nozīmīgs jaunās Eiropas Komisijas uzdevums būs sagatavot un vajadzības gadījumā pielāgot iestādes, vienlaikus rūpīgi uzraugot kandidātvalstu virzību uz ES pamatvērtībām un tās *acquis* turpmākajos gados. Cieši sadarbojoties ar Eiropas Parlamentu, Komisijai ir jānodrošina, ka jebkura turpmākā paplašināšanās sniedz labumu gan ES pilsoņiem, gan kandidātvalstu pilsoņiem un ka tiek saglabāti augstie ES ilgtspējas standarti.

7.4. Šim procesam būtu jāveicina organizētas pilsoniskās sabiedrības līdzdalība, īpašu lomu piešķirot sociālajiem partneriem, un visām politiskajām partijām būtu jāapņemas aizstāvēt savas biedrošanās tiesības, tiesības uz vārda brīvību, preses un mediju brīvību, kā arī cīnīties pret jebkādu informācijas monopolu un manipulāciju ar publisko diskursu. EESK jau ir spērusi nozīmīgu soli ceļā uz paplašināšanos, dažās EESK sanāksmēs nodrošinot kandidātvalstu pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārstāvju *ad hoc* dalību, un aicina arī citas ES iestādes sekot tās piemēram.

7.5. EESK aicina Eiropas Savienību apsvērt iespēju ieviest kvalificēta vairākuma balsošanu pievienošanās Eiropas Savienībai procesā vismaz visos starpposmos un nodrošināt lēmumu atklātību, pārredzamību un pieejamību plašākai sabiedrībai. Būtu jāpieņem stingrāki pamattiesību īstenošanas pasākumi.

7.6. EESK atbalsta jauna Vidusjūras reģiona pakta izstrādi, kas veicinātu stabilitāti, ekonomisko un sociālo attīstību un ilgtspējīgu izaugsmi visā reģionā. Šajā paktā par prioritāti būtu jānosaka reģionālā sadarbība tādās jomās kā atjaunīgā enerģija, jūras drošība un iekļaujošas ekonomikas un nodarbinātības iespējas, nodrošinot, ka Vidusjūras reģiona valstis ir aktīvi partneri kopīgu problēmu risināšanā.

7.7. EESK atbalsta visaptverošu ES un Tuvo Austrumu stratēģiju, kas, izmantojot mērķtiecīgu sadarbību, risina reģiona miera, drošības un sociālekonomiskās problēmas. Šai stratēģijai galvenokārt būtu jākoncentrējas uz tūlītēju un miermīlīgu konfliktu atrisināšanu, demokrātiskas pārvaldības veicināšanu, tirdzniecības partnerību stiprināšanu un ilgtspējīgas attīstības veicināšanu, vienlaikus nodrošinot visu tautu cilvēktiesību ievērošanu un nodrošinot miermīlīgu stabilitāti un labklājību reģionā.

7.8. EESK uzskata, ka 2025. gada ES un Āfrikas Savienības samits ir izšķirīgi svarīga iespēja padziļināt ES un Āfrikas saiknes, pievēršoties savstarpējai ekonomikas attīstībai, digitālajai pārveidei un noturībai pret klimata pārmaiņām. EESK uzsver, cik būtiskas ir līdztiesīgas partnerības, kas risina kopīgas problēmas, piemēram, saistībā ar jauniešu bezdarbu un ilgtspējīgu lauksaimniecību, veicinot ilgtermiņa labklājību abos kontinentos.

7.9. EESK aicina Eiropas Komisiju uzsākt sagatavošanās darbus ciešai sadarbībai ar Apvienoto Nāciju Organizāciju un tās Starptautisko brīvprātīgo gadu ilgtspējīgai attīstībai 2026. gadā. EESK mudina Komisiju sadarboties ar ANO dalībvalstīm, pilsonisko sabiedrību un privāto sektoru, lai nodrošinātu, ka 2026. gada svinības efektīvi veicina izpratni par brīvprātīgā darba vērtību un integrē to ES un valstu attīstības politikā.

8. **Kopīga mērķu sasniegšana un mūsu Savienības sagatavošana nākotnei**

8.1. Komisijai līdz 2025. gada vidum būtu nekavējoties jāiesniedz priekšlikums par daudzgadu finanšu shēmu laikposmam pēc 2027. gada, nodrošinot ES nepieciešamos finanšu līdzekļus tās politisko prioritāšu īstenošanai.

8.2. Lai nodrošinātu stabilu un ilgtspējīgu ES budžetu, ir vajadzīgi jauni pašu resursi, un ES būtu pakāpeniski jāpalielina ES pašu resursu un dalībvalstu NKI ieņēmumu attiecība.

8.3. Gatavojoties paplašināšanai un reformām, ir jāpielāgo **ES budžets** un ES pašu resursi, lai īstenotu Eiropas politiku ieguldījumu jomā. EESK atbalsta efektīvas, integrētas KTS un pilnvērtīgas banku savienības izveidi, iesaistot visas dalībvalstis turpmākai saskaņošanai un pārrobežu šķēršļu novēršanai, vienlaikus nodrošinot stabilu regulējumu un uzraudzību, lai saglabātu finanšu stabilitāti un Eiropas sociālā modeļa ilgtspēju, aizsargātu patērētājus, ieguldītājus un noguldītājus un izveidotu stabilu vienoto tirgu.

8.4. EESK ierosina nākamās daudzgadu finanšu shēmas (DFS) ietvaros izveidot ES ieguldījumu fondu. Tās mērķim vajadzētu būt nodrošināt finanšu līdzekļus ieguldījumu projektiem, kas ir stratēģiski svarīgi Eiropas līmenī un ko tieši pārvalda ES līmenī, it īpaši jomās, kurām ir pārrobežu nozīme.

8.5. EESK ierosina kritēriju kopumu, pēc kuriem vadīties, nosakot prioritātes un izvēloties ieguldījumus saskaņā ar turpmāko ES ieguldījumu jaudu. Šā fonda finansējuma pamatā vajadzētu būt dažādiem līdzekļiem, tostarp dalībvalstu iemaksām, jauniem pašu resursiem un kopīgai ES parāda vērtspapīru emisijai. ES finansētajiem ieguldījumiem un valsts atbalstam būtu jāparedz nosacījumi, lai ievērotu tiesiskumu, pamattiesības un sociālo dialogu.

8.6. Fiskālā decentralizācija un autonomija ir būtiska konkurētspējas veicināšanai. Mums būtu pēc iespējas labāk jāizmanto Atveseļošanas un noturības mehānisms (ANM) un kohēzijas fondi, ievērojot uz rezultātu orientētu pieeju. EK, aktīvi iesaistot sociālos partnerus un pilsoniskās sabiedrības organizācijas, būtu jāpaātrina ANM, kura darbības termiņš beigsies 2026. gadā, īstenošanas novērtējums un uzraudzība, kā arī jāpastiprina tehniskais atbalsts, lai nodrošinātu līdzekļu pilnīgu apguvi un maksimāli palielinātu to ietekmi uz ilgtspējīgu izaugsmi. Eiropas pusgads var kalpot par pamatu ES finansējuma virzībai, un tas var arī stiprināt ES izaugsmes stratēģiju leģitimitāti un efektivitāti.

8.7. Jauno ekonomikas pārvaldības noteikumu ietekme uz jauno 2025. gada Eiropas pusgada ciklu nepalielinās ieguldījumu fiskālo telpu tādā mērā, lai novērstu ieguldījumu trūkumu dalībvalstu līmenī, tostarp, lai sasniegtu Eiropas Sociālo tiesību pīlāra rīcības plāna mērķus. Lai sekotu līdzi progresam un nodrošinātu, ka sociālā politika tiek pienācīgi finansēta un īstenota, izšķiroši svarīgi būs stiprināt minētā pīlāra un Eiropas pusgada procesa savstarpējo saikni. EESK aicina, iesaistot sociālos partnerus un pilsoniskās sabiedrības organizācijas, regulāri uzraudzīt jaunajos sociālās konverģences pamatprincipos izvirzītos mērķus un kritērijus, lai noteiktu atbilstošu politiku un pasākumus kvalitatīva sociālā modeļa aizsardzībai mūsu valstīs. Lai novērstu nelīdzsvarotību starp rūpniecības un sociālās politikas prioritātēm, ir jāveic ieguldījumi taisnīgas pārkārtošanās pasākumos, iekļaujošās un atbilstošās sociālās aizsardzības, veselības un izglītības sistēmās, kā arī jārisina pirktspējas samazināšanās un pieaugošā nevienlīdzība starp reģioniem un iedzīvotāju grupām.

8.8. Eiropas pusgada procesa saspringtā grafika dēļ nav pietiekamu iespēju pienācīgi apspriesties ar organizēto pilsonisko sabiedrību, taču ir ļoti svarīgi stiprināt tās ietekmi. Ir ieteicams uzlabot apspriežu procesu, vienkāršojot piekļuvi informācijai, uzlabojot saziņas kanālus starp pilsonisko sabiedrību un attiecīgajiem lēmumu pieņēmējiem, integrējot regulārus atgriezeniskās saites mehānismus un izveidojot strukturēta dialoga procesu.

8.9. EESK aicina Komisiju 2025. gada darba programmā iekļaut priekšlikumu pārskatīt Publiskā iepirkuma direktīvu, kas ļautu "dažu stratēģisko nozaru publiskajā iepirkumā dot priekšroku Eiropas produktiem un modernizēt un vienkāršot mūsu publiskā iepirkuma noteikumus, īpaši domājot par ES jaunuzņēmumiem un inovatoriem" ([1]), vienlaikus ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt procesa pārredzamību, pamattiesību ievērošanu un sociālo dialogu. Jānovērš ļaunprātīga izmantošana, kas var rasties apakšuzņēmēju ķēdēs.

8.10. Kohēzijas politika ir vissvarīgākā ilgtermiņa ieguldījumu politika ES, un tai arī turpmāk būtu tādai jābūt, jo tās būtiskākais uzdevums ir stiprināt sociālo, ekonomisko un teritoriālo kohēziju Eiropā. To var panākt, saglabājot kohēzijas politikas galvenos principus, piemēram, daudzlīmeņu pārvaldību, partnerības principu un dalītu pārvaldību.

8.11. **Kohēzijas fondi** joprojām ir ļoti svarīgi, lai īstenotu augšupejošu ekonomisko un sociālo konverģenci. Kohēzijas politika būtu jāatbalsta ar īpaša Kohēzijas ģenerāldirektorāta starpniecību un jāsaglabā tās daudzlīmeņu pārvaldības identitāte, tādējādi veicinot tās programmu, tostarp Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+), labāku izmantošanu, paplašinot to ar valstu finansētām un privātā līdzfinansējuma politikas iniciatīvām. Izšķiroša nozīme ir holistiskai, koordinētai un integrētai politikas pieejai ES līmenī. Tas varētu ietvert tādu ES budžetu, kas labāk atbilst sociālajām prasībām un tiktu īstenots, izmantojot reformēto Eiropas pusgadu un tā sociālās konverģences sistēmu saskaņā ar stabilu ekonomikas, sociālo un finanšu politiku. Turklāt ES iestādēm būtu jāizvērtē vajadzība pēc pastāvīga finanšu instrumenta, kura pamatā būtu *SURE* programmas pieredze, lai stabilizētu dalībvalstu sociālos izdevumus ārējo ekonomisko satricinājumu gadījumā un atbalstītu darba ņēmējus un uzņēmumus tajās rūpniecības nozarēs un reģionos, kurus visvairāk ietekmē digitālās un zaļās pārkārtošanās procesi.

Briselē, 2024. gada 4. decembrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Oliver RÖPKE

([1]) Urzula fon der Leiena, "Eiropas izvēle. Politikas pamatnostādnes nākamajai Eiropas Komisijai (2024–2029)", 11.–12. lpp.